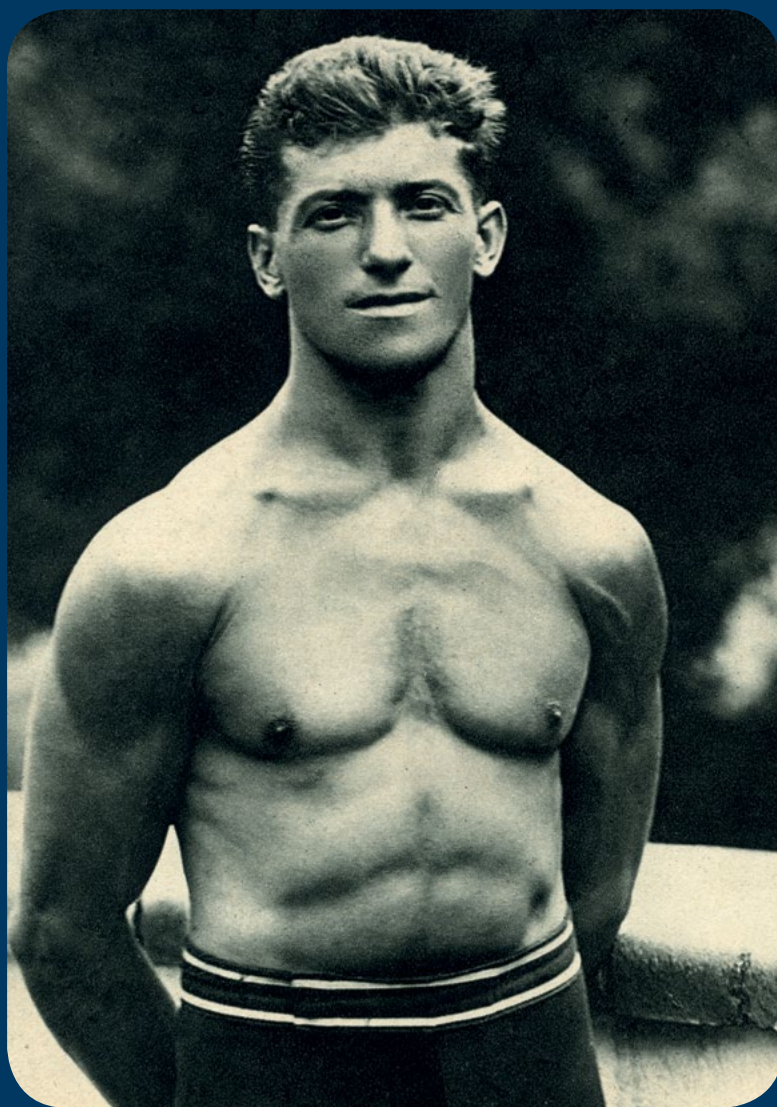

VZDĚLAVATELSKÉ LÍSTY

04 | PROSINEC 2024

**PRVNÍ ZLATÁ MEDAILE
OLYMPIJSKÉ HRY PAŘÍŽ 1924**

Vážené sestry a bratři, milí čtenáři,

v závěru roku 2024 se na stránkách *Vzdělavatelských listů* vracíme k jednomu z nejvýznamnějších letošních výročí – sto letům, které uplynuly od zisku první československé zlaté olympijské medaile. Na olympijských hrách v Paříži ji v roce 1924 vybojoval člen gymnastického družstva Československé obce sokolské Bedřich Šupčík.

O tehdejším postavení sokolských gymnastů v rámci československé olympijské výpravy nejlépe svědčí skutečnost, že z celkového zisku jedné zlaté, čtyř stříbrných a pěti bronzových medailí, vybojoval jedinou „nesokolskou“ medaili, bronzovou, vzpěrač lehké váhy Bohumil Durdis.

Sokolští gymnasté a od roku 1936 i gymnastky představovali doslova výkladní skříň úspěchů mladého československého státu. Dosáhli celé řady vítězství, která vstoupila do dějin domácího i světového sportu. Do roku 1948 získali sokolové a sokolky více než jednu třetinu všech československých olympijských medailových umístění. Jejich úspěchy se staly inspirací pro několik dalších generací. Není tak náhodou, že i v letech, kdy byl Sokol zakázán, byla sportovní gymnastika disciplínou, v níž Československo slavilo velké olympijské úspěchy. Na tradici navazuje T. J. Sokol Brno I., která je dnes, stejně jako ve 20. a 30. letech minulého století, fenoménem české gymnastické scény.

Na následujících stranách naleznete článek historičky České obce sokolské Kateřiny Pohlové, přinášející řadu zcela nových informací o jednom z prvních sokolských olympioniků Bohumilu Honzátkovi. Díky spolupráci s Českou olympijskou akademií si na dalších stranách můžete připomenout životní osudy řady sokolských olympioniků a olympioniček v článku historika Českého olympijského výboru Zdeňka Škody.

V létě proběhly v Paříži opět po sto letech Hry XXXIII. olympiády a Česká obec sokolská krátce před tím s velkým úspěchem uspořádala svůj tradiční největší svátek – XVII. všesokolský slet. V průběhu letošního roku prokázalo sokolské hnutí již poněkolkáté v historii nezdolnou sílu překonávat jakékoliv těžkosti. Největším dokladem této skutečnosti byl právě všesokolský slet.

Michal Burian, vzdělavatel ČOS

PESTRÝ ŽIVOT /3

olympionik Bohumil Honzátko

SOKOLOVÉ /6-15

na olympijských hrách

Vedeme energii těm, kteří ji násobí

ČESKÁ
OLYMPIJSKÁ
AKADEMIE

Časopis SOKOL – Vzdělavatelské listy – samostatná speciální příloha časopisu SOKOL, vydává Česká obec sokolská
| Adresa redakce: ČOS, tiskové oddělení, Újezd 450/40, 118 01 Praha 1, tel. 257 007 269, e-mail: mburian@sokol.eu
| Redakce: Jana Horká, Michal Burian | Tisk: Tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o. | Informace o časopisu podává a objednávky vyřizuje redakce. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Za věcný obsah článků odpovídají autoři. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky upravovat, krátit nebo komentovat | MK ČR E 17339, ISSN 0489-6718

PĚSTRÝ ŽIVOT SOKOLA

OLYMPIONIKA A VOJÁKA BOHUMILA BORISE HONZÁTKA

Letos si připomínáme 100 let od první olympijské medaile, kterou vybojoval Bedřich Šupčík. Byl ale opravdu prvním zlatým sokolským medailistou na olympijských hrách? Když se podíváme do novin z první republiky, třeba na rok 1928, tak velkou medaili, ocenění od ministerstva zdravotnictví „za prvou cenu v gymnastickém pětiboji na olympijských hrách v Athénách r. 1906“, získal sokol Bedřich Honzátko, teprve po něm byl vyznamenán stejnou cenou i Bedřich Šupčík. A takovýchto článků, kdy je bratr Honzátko spojován s první výhrou na olympiádě, je hned několik. Jak to tedy je a proč Bohumila Honzátko téměř nikdo nezná?

■ Kateřina Pohlová, Vzdělávací odbor ČOS

Bratr Honzátko se narodil 12. 11. 1875 ve Staré Boleslavi. V matrice je zapsán jako Bohumil František Honzátko. Byl synem obuvníka Antonína a matky Barbory, rozené Dragounové z Berouna, kam se rodina i přestěhovala. V Berouně malý Bohumil chodil do školy, a především zde poprvé vstoupil roku 1889 do Sokola, což ho jako mnoho dalších ovlivnilo na celý život. Podle informací z roku 1900 je v červnu přijat za člena Sokola Plzeň. O tři roky později je zmiňován již jako cvičitel v plzeňském i vejprnickém Sokole. Co dělal mimo spolkovou činnost, se dozvídáme z novin, které v roce 1902 přinesly zprávu, že „procházející výpomocný písař p. Bohumil Honzátko“ vyprostil starého 73letého obecního metaře Vojtěcha F. z oprátky, když se na ní chtěl oběsit.

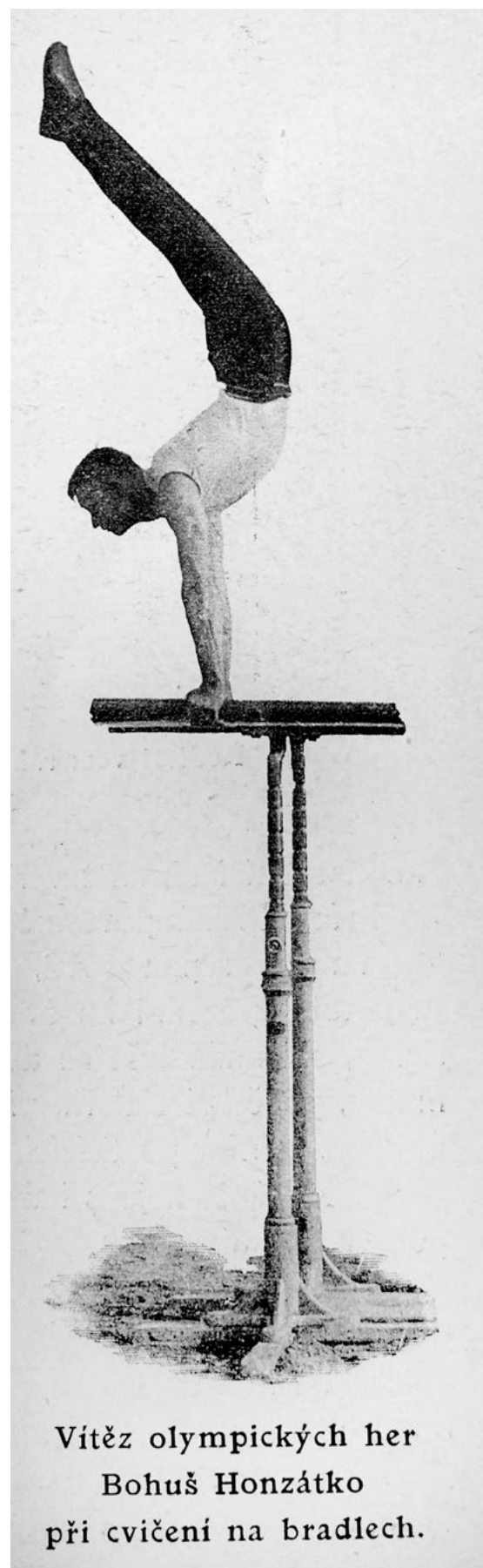
Po dalším přestěhování se do Prahy byl Bohumil v průběhu let členem Sokola Smíchov, Malá Strana a Praha III.

První místa v sokolských přeborech a závodech začal obsazovat od přelomu století. V roce 1904 se zúčastnil IV. sletu polského Sokola ve Lvově, kde získal 3. místo v běhu na 100 metrů. Téhož roku byl vybrán do sokolského družstva účastníků se mezinárodních gymnastických závodů v Arrasu, kde sokolové obsadili 7. místo. O rok později už zvítězil v gymnastické soutěži jednotlivců na Sletu v Lublani. Největšího úspěchu ale dosáhl na mistrovství světa

ve sportovní gymnastice, které se konalo v roce 1907 v rámci V. všesokolského sletu v Praze. Sokolské družstvo s Honzátkem získalo první místo.

TĚLOCVIKÁŘEM NA UKRAJINĚ

Na začátku 20. století se po celém tehdejším Rusku (území nejen dnešního Ruska, ale i Gruzie, Ukrajiny atd.) šířila popularita sokolské myšlenky. Mnohá gymnázia a reálky od Moskvy až po Kavkaz zvaly do svých škol sokolské učitele gymnastiky, tedy sokoly. Dotyčný nemusel být ani pedagogem v Čechách, stačilo být sokolsky kvalifikovaný, chtít a být Českou obcí sokolskou pověřen. Tito tělocvikáři pak ve městech působení zakládali sokolské jednoty. O to, stát se lektorem daleko od domova, projevil zájem i bratr Honzátko. V roce 1905 byl vyslán jako učitel tělocviku do Oděsy, kde učil na II. a V. gymnáziu. Poté v letech 1906–1908 působil ve škole v Orenburgu, pak na vojenském učilišti v Kyjevě, kde setrval až do první světové války. Byl navržen za náčelníka nové kyjevské jednoty, ale místo kvůli pracovnímu vytížení nepřijal. Ale i tak byl velice činný. Souhlasil s členstvím v Komisi pro zlepšení oboru tělesné výchovy na středních školách v oblasti Kyjevské. Pomáhal spoluzakládat sokolské jednoty. V té době se již účastnil olympijských her, ať už jako gymnasta, nebo běžec maratonu. Zvyšoval povědomí nejen o sokolské

Vítěz olympických her
Bohuš Honzátko
při cvičení na bradlech.

myšlenky, ale i o té olympijské. Proto také zorganizoval I. všeruskou olympiádu na Rusi a uspořádal I. maratonský běh.

Pro studenty psal příručky a tělocvičné publikace. V nich kromě věci tělocvičných seznamoval čtenáře se systémem a rozříděním českého tělocviku podle Tyršova rozdělení, s působením českých cvičitelů na Rusi či s pořádáním mezinárodních závodů a olympiád.

VYHRÁL V PĚTIBOJI, MARATON VŠAK NIKDY NEDOKONČIL

Česká obec sokolská se k prvním olympijským hrám stavěla rezervovane a poprvé vyslala sokolské gymnastické družstvo do Antverp až v roce 1920. Ale nikdy nebránila, aby se her sami za sebe účastnili členové Sokola. Úplně prvním sokolem na Hrách II. olympiády v Paříži v roce 1900 byl

František Erben, o osm let později v Londýně vedle Josefa Čady právě Bohumil Honzátko.

Bohumil Honzátko přihlásil sám sebe v roce 1906 na Athénské olympijské mezihry, kde vyhrál první cenu v pětiboji (hrazda, bradla, skok, kruhy, kůň) a druhou cenu v šestiboji (hrazda, bradla, skok, kruhy, kůň na dél a napříč). Prvních i druhých cen bylo rozdáno několik, a to i přesto, že se lišily bodovým hodnocením.

Tyto mezihry byly v době svého konání považovány za olympijské hry a Mezinárodním olympijským výborem byly označovány jako „Druhé mezinárodní olympijské hry v Athénách“. Vzhledem ke špatné organizaci olympijských her v Paříži a Saint Louis, kdy se hry nacházely ve stínu světových výstav v týchž městech a kdy Řekové chtěli mít hry ve své zemi, bylo domluveno, že mezi olympiádami

v jiných městech budou hry v Athénách. Ani olympijský výbor nezaujímal k tomuto nastavení jednotný postoj. Ačkoli byly tyto mezihry velice dobře organizačně zvládnuty, nedošlo k jejich pravidelnému konání a výsledky byly později prohlášeny za neoficiální a nepočítají se do statistik olympijských her. A právě proto se za první republiky psalo o Honzátkovi jako o prvním českém vítězi olympijských her, a dnes jeho jméno sotva někde uslyšíte.

O dva roky později, v roce 1908, se účastnil IV. letních olympijských her v Londýně, kde ve sportovní gymnastice ve víceboji jednotlivců obsadil 36. místo, zatímco 25. místo vybojoval další sokol Josef Čada. Oba závodníci si stěžovali na nevyjasněnost povinných sestav a na neprůhledné rozhodování rozhodčích. Stejného úspěchu, tedy 36. místa, dosáhl Honzátko i na dalších olympijských hrách ve Stockholmu v roce 1912.

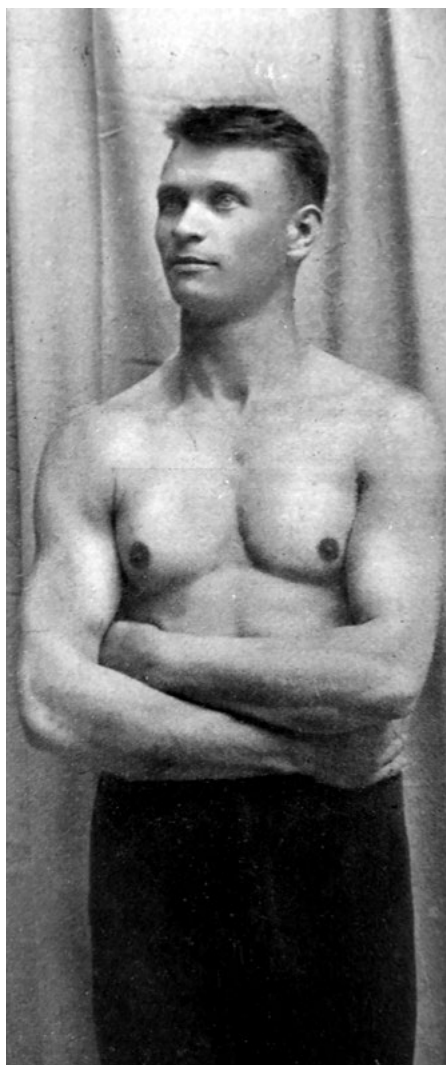
Jak bylo psáno výše, jako učitel na Rusi organizoval maratonský běh, vycházel tak ze své zkušenosti a nejspíš i záliby v dlouhých bězích. Sám si maraton závodně vyzkoušel právě ve Stockholmu a na VIII. letních olympijských hrách v Paříži v roce 1924. Ani jednou však maraton nedokončil.

Naposledy si v rámci olympiády zaběhal v roce 1936, když běžel ve štafetě s olympijským ohněm. Byla to tenkrát 30. července velká sláva. V noci po 22 hodině vyhradili prostor na Staroměstském náměstí jen platicím divákům. Na prostranství mezi Husovým pomníkem, Týnským chrámem a radnicí byl připraven oltář s mísou čekající, až poslední z běžců přinese olympijský oheň. Ten doprovázela eskorta a z policejního vozu svítil mohutný reflektor běžci s pochodní na cestu. Oheň byl chráněn, jelikož mnoho lidí se štafetou nesoouhlasilo a snažilo se oheň uhasit. Důvodem bylo zneužití olympiády nacistickým Německem, už v té době bylo Československo na štafetovém plakátu zobrazeno bez příhraničních oblastí.

Vítězné gymnastické družstvo, br. Honzátko vpravo dole

Okolo 23. hodiny se u Národního muzea přidaly k běžci další pochodně reprezentující české země. Po Václavském náměstí běžel s ohněm Emeric Rath (také jsme o něm několikrát psali v souvislosti s Hančem a Vrbatou), ten dal pochodeň lyžaři Šimůnkovi a ten ji předal poslednímu běžci. Sedm minut po jedenácté za jásavé fanfáry lesních rohů vběhl na Staroměstské náměstí s pochodní vysoko nad hlavou a po pás obnažen šedesátiletý bratr Honzátka. Vystoupal po stupních oltáře a zapálil v Praze olympijský oheň. Následovaly proslovy, hymna a o jedné hodině po půlnoci francouzský legionář bratr Plichta rozžhnul pochodeň, aby s ní běžel dál na sever k německým hranicím. Trať přes Československo byla dlouhá celkem 282 kilometrů.

U ZRODU RUSKÝCH LEGIÍ I KORNILOVÝCH ÚDERNÝCH ODDÍLŮ

Bratr Honzátka si v Charkově podal přihlášku do Československých legií v Rusku a byl do nich zařazen 1. srpna 1914, přežil a v hodnosti poručíka v roce 1920 skončil. Jeho jméno se objevuje v pamětech legionáře Františka Nováka. Podle jeho deníku Honzátka v roce 1917 přišel s 640. pěší družinou domobranu z Rostova na Donu do Černovic. Zde se v té době nacházelo několik českých rakousko-uherských zajatců, kteří zde v pracovním táboře čekali na vyřízení žádosti o vstup k československým vojenským jednotkám. Bratr Honzátka domluvil zajatcům audienci u generála Kornilova, v té době ještě významného velitele ruské armády, který také pobýval v Černovicích.

Vyjednat vstup Čechoslováků do ruské armády se vedoucímu Honzátkovi a ostatním podařilo, své sehrál i fakt, že před rokem generálovi jeden Čech pomohl utéct z rakousko-uherského zajetí. V červnu 1917 pak bratr Bohumil sám vstoupil do Prvního úderního oddílu osmé armády generál-poručíka Kornilova. Oddíl s cca 125 českými vojáky se přesunul na úpatí Karpat k řece Prut, ale bratr Honzátka po neshodách s krajany s pár dalšími dobrovolníky vystoupil a odešel zpět do Černovic do oddělení tajné rozvědky u generálního štábu. František Novák popisuje Bohumila Honzátka jako výstředního a divokého.

Podobně jako jiní legionáři přijal během války pravoslaví. Dostal druhé jméno Boris, které nadále užíval i po válce. Přesné důvody k přijetí pravoslaví u Bohumila Borise neznáme, ale bývaly různé. V mnoha případech tomu nahrál i nátlak, mnohdy i rozkaz nadřízených. Třeba bratr Josef Švec (který dostal druhé jméno Jiří) v přijetí pravoslaví viděl spojení se slovanickým národem a mělo to pro něj spíš politický než duchovní význam.

PŘÍZNIVEC ŠTAFETOVÝCH BĚHŮ

Po návratu z legií sloužil Bohumil Boris Honzátka v československé armádě,

od roku 1923 v hodnosti kapitána. Nadále se angažoval v tělovýchově sokolské a armádní. Byl referentem vojenské tělesné výchovy, v roce 1923 ho vybrali za vedoucího Lehkoatletické tělocvičné školy pro členy pražské odbočky Svazu čs. důstojnictva v kasárnách Jiřího z Poděbrad. Působil i v dalších odbočkách Svazu čs. důstojnictva.

I ve vyšším věku se účastnil dálkových pochodů a běhů. Organizoval i štafetové běhy k narozeninám Tomáše G. Masaryka z Hodonína do Prahy. Tak například v roce 1925 zmíněnou vzdálenost na střídačku uběhli jen tři běžci včetně Honzátka. K desíletému výročí v roce 1927 uspořádal štafetu s prstí od mohyly u Zborova do Prahy, sám běžel prvních 44 km. Náš (skoro)první olympijský vítěz a sokol bratr Honzátka zemřel 12. prosince 1950 ve Vojenské nemocnici na Břevnově.

SOKOLOVÉ NA OLYMPIJSKÝCH HRÁCH

I přes svůj zpočátku odmítavý postoj k olympijskému hnutí sehráli sokolové u vzniku Mezinárodního olympijského výboru paradoxně, byť nepřímo, tak nikoli nepodstatnou roli. V červnu 1889 se v Paříži účastnili závodů u příležitosti XV. sjezdu Unie francouzských gymnastů, kde v kategorii cizinců obsadili první tři místa. Pierre de Coubertin se jejich cvičením nadchl natolik, že toužil po tom, aby měly Čechy v nově zakládajícím se mezinárodním olympijském hnutí své zastoupení. V roce 1891 se v Paříži seznámil s Jiřím Guthem, ve kterém spatřoval reprezentanta vyspělé české tělesné výchovy a České obce sokolské. Z tohoto důvodu v červnu v roce 1894 na pařížském kongresu navrhl Gutha, i v jeho nepřítomnosti, za člena právě založeného Mezinárodního olympijského výboru. Česká obec sokolská se dlouho odmítala účastnit olympijských her, svým členům jako jednotlivcům ale účast nezakazovala. Poprvé se sokolstvo oficiálně zúčastnilo Her VII. olympiády v Antverpách v roce 1920. Od roku 1924 sokolové z největšího sportovního svátku pravidelně přiváželi olympijské medaile. Připomeňme si na následujících stránkách alespoň některé ze sokolských olympijských medailistů.

■ Zdeněk Škoda, Česká olympijská akademie

PAŘÍŽ 1924

Do Paříže na Hry VIII. olympiády 1924 sokolové vyslali celou naši gymnastickou špičku. Právě z řad těchto borců vzešel první československý olympijský vítěz – Bedřich Šupčík. Sokolští gymnasté získali i další čtyři stříbrné a čtyři bronzové olympijské medaile. Stříbrnou Robert Pražák ve víceboji jednotlivců a ve cvičení na bradlech a na kruzích a Jan Koutný v přeskoce. Bronzovou Bedřich Šupčík ve víceboji jednotlivců, Bohumil Mořkovský v přeskoce a Ladislav Vácha ve cvičení na kruzích a ve šplhu.

BEDŘICH ŠUPČÍK

(22. 10. 1898 Vídeň, Rakousko – 11. 7. 1957 Písek)

Narodil se v početné české rodině ve Vídni, ale brzy si ho k sobě vzala teta z Kvasic u Kroměříže. Tam také začal cvičit v místní sokolské jednotě. Během své sportovní kariéry ve 20. letech žil střídavě v Brně a v Praze. Závodil tak současně za Sokol Brno I. a za sokolskou jednotu v Praze Nuslích.

V olympijské soutěži ve šplhu na sedmimetrovém laně bez přírazu se prokázala slova, která o něm pronesl v *Sokolských listech* jeho cvičitel František Erben: „Je to úžasný siláč, všechno zmůže, všechno vytáhne, všechno vydrží. Láska ke cvičení, ohromná vůle a strašlivá síla jeho svalstva jsou tři pomocníci jeho úspěchu.“ Čas 7,2 s byl neuvěřitelný. Navíc jeho reprezentační kolega Ladislav Vácha skončil ve stejné disciplíně třetí. Šupčík skončil dále ještě třetí ve víceboji jednotlivců a pátý na kruzích. Vystoupení gymnastů na olympiádě v Paříži a zejména Šupčíkovo vítězství ocenila Československá obec sokolská medailí *Na paměť prvního vítězství*, kterou zhotovil akademický sochař a medailér Josef Šejnost.

O čtyři roky později se Šupčík zúčastnil ještě olympijských her 1928 v Amsterdamu, ovšem na medaili dosáhl „jen“ v soutěži družstev, v níž Československo obsadilo druhé místo. Své olympijské vítězství ve šplhu doplnil

dvěma tituly mistra světa ve víceboji družstev ze světových šampionátů v Lyonu 1926 a v Lucemburku 1930. Následující rok uspořádala Mezinárodní gymnastická federace (FIG) mimořádné mistrovství světa u příležitosti 50. výročí jejího vzniku. Ani na něm se Šupčík neztratil. Byl třetí ve cvičení na kruzích.

Po skončení kariéry vystřídal mnoho povolání, např. prodával hasicí přístroje a na konci života se stal zaměstnancem pojišťovny v Písku. V roce 1957 ho stihl třetí infarkt, kterému v písecké nemocnici podlehl. Na jeho počest se od roku 1993 koná Memoriál Bedřicha Šupčíka – soutěž ve šplhu na laně, disciplíně, která mu přinesla největší úspěch.

ROBERT PRAŽÁK

(2. 12. 1892 Plzeň – 16. 5. 1966 Plzeň)

V listopadu 1913 obhájili gymnasté České obce sokolské v Paříži titul mistra

světa ve víceboji družstev. Členem vítězného týmu byl i Robert Pražák z Plzně. Gymnastický svět ohromil především do té doby nevidaným rozparem na kruzích a jeho sestava byla označována za „nejtěžší ze všech“. Pražák přes svoji menší postavu – měřil pouhých 163 cm – nezaostával ani ve skocích, které tehdy byly vedle zdvihání břemen součástí gymnastických soutěží. Startoval už v roce 1920 jako jeden z členů početného družstva gymnastů na olympiádě v Antverpách. O rok později ho na zájezdu do Spojených států krajané přemlouvali, aby zůstal jako placený cvičitel v Americe, ale Pražák se chtěl vrátit domů do Plzně.

Na Hrách VIII. olympiády v Paříži 1924 potvrdil, že ve městě nad Seinou se mu mimořádně daří, a zařadil se mezi nejúspěšnější sportovce her. Kvůli zranění dvou svých členů, Stanislava Indrucha a Josefa Kose, byli českoslovenští gymnasté bohužel nuceni odstoupit ze soutěže družstev, pokračovali však v soutěži jednotlivců, kde se až do posledního okamžiku odehrával napínavý souboj mezi jugoslávským gymnastou Leonem Štukeljem a Robertem Pražákem, Pražák skončil nakonec druhý. Na stupních vítězů stanul v Paříži ale ještě dvakrát: ve cvičení na bradlech a ve cvičení na kruzích, což byla jeho silná disciplína, vybojoval rovněž stříbrné medaile.

JAN KOUTNÝ

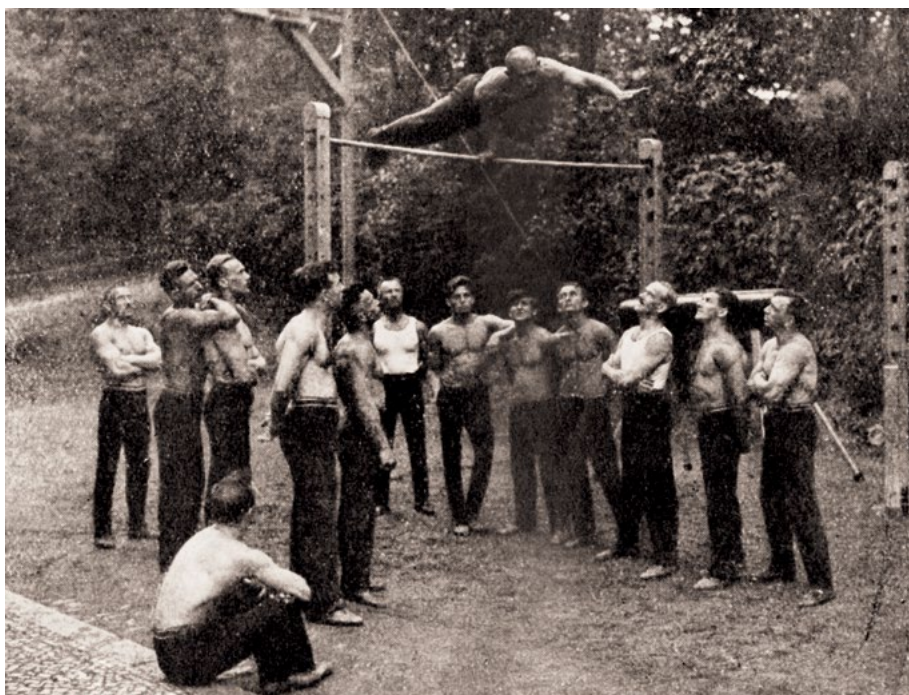
(24. 6. 1897 Vyškov –
18. 7. 1976 Praha)

Koutný po absolvování gymnázia v Brně pracoval po celé meziválečné období v pobočce Národní banky čes-

Sokolští gymnasté před pařížskou olympiádou

koslovenské ve Zvolenu. V tomto středoslovenském městě byl také náčelníkem místní sokolské jednoty. Roku 1921 se s družstvem Československé obce sokolské poprvé zúčastnil závodů v zahraničí, ve francouzském Lille. Na přeborech Československé obce sokolské v Praze si v roce 1924 sedmým místem zajistil nominaci na VIII. olympijské hry v Paříži. Koutný dosáhl největšího úspěchu v přeskoce, o pouhou

Olympijské družstvo ČOS při přípravě na OH v Paříži 1924

setinu bodu skončil druhý za vítězným Američanem Frankem Josefem Krizem (členem newyorského Sokola) a vybojoval pro Československo stříbrnou medaili.

Za čtyři roky v Amsterdamu 1928 byl Koutný členem stříbrného družstva. Po olympiádě v Nizozemsku závodil už jen na domácích kláních naposledy v gymnastické soutěži v rámci X. všesokolského sletu 1938. Po vyhlášení samostatnosti Slovenska a okupaci českých zemí v březnu 1939 odešel do Velké Británie, kde do konce druhé světové války bojoval v řadách československých armádních jednotek.

BOHUMIL MOŘKOVSKÝ

**(14. 12. 1899 Valašské Meziříčí –
16. 7. 1928 Valašské Meziříčí)**

Nadějný sokolský gymnasta, povoláním zámečník z Valaška, odjel na Hry VIII. olympiády 1924 do Paříže v roli náhradníka. Do soutěže ve sportovní gymnastice nastoupil po zranění Stanislava Indrucha. Toho však brzy následoval Josef Kos a družstvo Československa nebylo klasifikováno. O výkonnosti našich gymnastů vypovídá fakt, že Mořkovský skončil ve víceboji jednotlivců na výborném 13. místě a přitom byl z československých závodníků až poslední. V přeskoku vybojoval bronzovou medaili za prvním Krizem a druhým Koutným. Ve cvičení na kruzích byl šestý. Po návratu z olympiády však podstoupil souboj z daleka nejtěžší, který se mu nakonec vyhrát nepodařilo. V pouhých 28 letech podlehl rakovině.

AMSTERDAM 1928

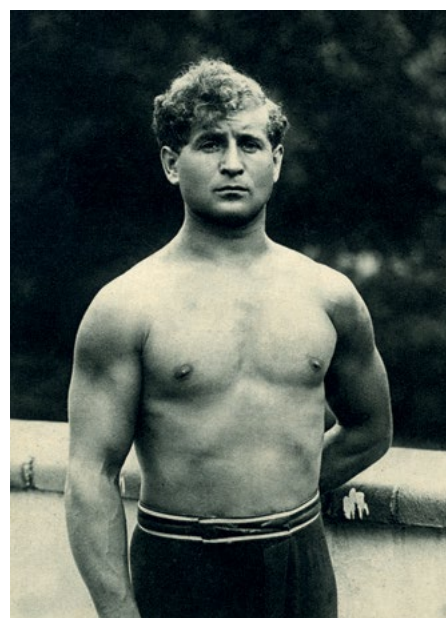
Do Amsterdamu odcestovalo pouze 69 československých sportovců. Sokolští gymnasté patřili opět mezi nejlepší. Ladislav Vácha vybojoval zlatou olympijskou medaili za cvičení na bradlech, stříbrné medaile získali Ladislav Vácha na kruzích a Emanuel Löffler v přeskoku. Stříbrné medaile si za víceboj odvezlo i sokolské družstvo v sestavě: Ladislav Vácha, Emanuel Löffler, Jan Gajdoš, Josef Effenberger, Bedřich Šupčík, Václav Veselý, Jan Koutný a Ladislav Tikal.

LADISLAV VÁCHA

(21. 3. 1899 Brno – 28. 6. 1943 Zlín)

Do domácí špičky se člen Sokola Brno I. prosadil počátkem 20. let. V roce 1920 obsadil na přeborech Československé obce sokolské třetí místo a byl nominován do týmu pro VII. olympijské hry v Antverpách. V roce 1923 v přeborech Československé obce sokolské zvítězil a o rok později hájil barvy Československa na VIII. olympijských hrách v Paříži 1924. Ve víceboji jednotlivců se umístil na šesté příčce jako čtvrtý z československých gymnastů. Stejně místo obsadil ve cvičení na bradlech a v přeskoku koně našif. Nakonec ale získal dvě bronzové medaile – na kruzích a ve šplhu.

Po mistrovství světa 1926 v Lyonu, na němž svým výkonem pomohl družstvu k titulu mistra světa a sám skončil v soutěži jednotlivců na třetím místě, vyzdvihoval sokolský cvičitel František Erben následující Váchovy přednosti: „*Povaha veselá, samorostlá, ale nikoli lehkomyšlná. Je miláčkem sokolského publika. Ale i v cizině mezi cvičenci je velmi oblíben. Je silný, smělý a všestranně nadaný. Na kruzích nemá vůbec soupeře ve světě tělocvičném.*“ A Vácha na IX. olympijských hrách 1928 v Amsterdamu jeho slova potvrdil. Zlatou olympijskou medaili na bradlech a stříbrnou medaili na kruzích doplnil ještě druhým místem ze soutěže družstev.

V roce 1929 se Vácha zúčastnil zájezdu družstva Československé obce sokolské do Spojených států amerických. Po šampionátu v Lucembursku 1930, kde vyhrál v soutěži družstev, a kde byl třetí na bradlech, ukončil aktivní závodní kariéru a ve Zlíně se jako náčelník tamější sokolské jednoty věnoval výchově nové generace sokolských gymnastů.

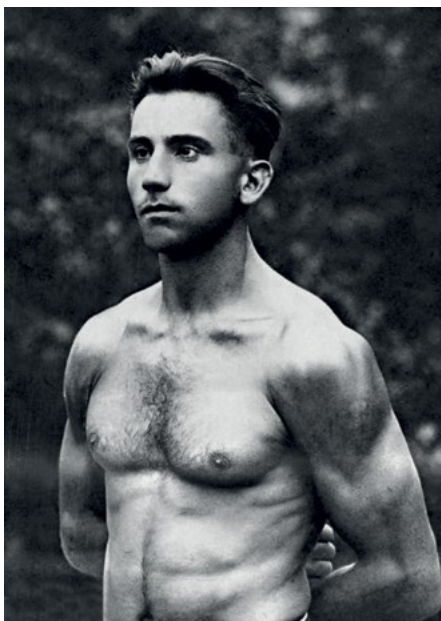
Po okupaci Československa v březnu 1939 se Vácha stal podezřelým z účasti v odboji. 25. března 1943 byl zatčen a vězněn v brněnských Kounicových kolejích. V květnu byl sice propuštěn, ale ani jeho trénované tělo ne-

vydrželo útrapy vězení. Nedlouho nato zemřel na následky mučení gestapem.

EMANUEL LÖFFLER

**(29. 12. 1901 Meziříčko –
5. 8. 1986 Praha)**

Spolu s Janem Gajdošem, o kterém budeme mluvit hned vzápětí, patřil k největším stálicím meziválečné československé gymnastiky, více než deset let reprezentoval na mnohých mezinárodních soutěžích. Cvičit začal v sokolské jednotě v Letovicích. V roce 1926 přestoupil do Sokola Brno I., brzy ale odešel do Prahy, do Sokola Vinohrady. V reprezentačním dresu se poprvé objevil na IX. olympijských hrách 1928 v Amsterdamu, kde družstvo Československa svedlo neúspěšný souboj se Švýcarskem o zlatou medaili. Svou druhou stříbrnou medaili získal v přeskoce, kde ho porazil jen Švýcar Eugen Mack. Na kruzích nestačil na Jugoslávce Leona Štukelje a Ladislava Váchu a vybojoval tak bronzovou medaili. Ještě lepších výsledků dosáhl na mistrovství světa 1930 v Lucemburku – v družstvech a ve cvičení na oblíbených kruzích se stal mistrem světa, svou medailovou kolekci doplnil druhým místem v prostných a třetím ve víceboji jednotlivců. Vše nasvědčovalo tomu, že se stává horkým favoritem pro gymnastickou soutěž na X. olympijských hrách 1932 v Los Angeles, jenže na olympiádu nebyl hlavně kvůli nedostatku financí, ale také kvůli přípravě Sokolů na slet, který dostal před olympijskými hrami přednost, žádný československý gymnasta nominován. A to kupodivu ani Löffler, který od roku 1931 působil v USA jako cvičitel tamní sokolské župy. Po dvou letech se vrátil, aby se připravil na mistrovství světa 1934 v Budapešti. Musel se však podrobit operaci slepého střeva a zdálo se, že je z účasti vyřazen. Houževnatý Löffler však vytrvale cvičil a dostal se do formy. Československu pomohl ke druhému místu za vítězným Švýcarskem, ve víceboji jednotlivců skončil třetí. Těsně před odjezdem na XI. olympijské hry 1936 v Berlíně ho potkaly další

zdravotní trable – natrhl si ramenní sval. V olympijské soutěži tak cvičil s velkými bolestmi a to samozřejmě poznamenalo jeho výkon. S družstvem se umístil na čtvrté příčce. Se závoděním se úředník vinohradské spořitelny rozloučil na mistrovství světa 1938 v Praze titulem mistra světa v družstvech a čtvrtým místem ve cvičení na kruzích. Po druhé světové válce se věnoval trenérské práci v Sokole Žižkov a vychovával další generace gymnastů.

JAN GAJDOŠ

(27. 12. 1903 Brno – 19. 11. 1945 Brno)

Gajdoš se narodil v Brně a Moravě zůstal věrný po celý život. Začínal

s atletikou a fotbalem, nějaký čas byl brankářem SK Židenice. Jako dorostenec reprezentoval Sokol Židenice na závodech nářadových i atletických. Roku 1923 přestoupil do Sokola Brno I. Ve stejném roce začal studovat na Masarykově univerzitě v Brně tělocvik a zeměpis. Neúspěšně se zúčastnil kvalifikačních závodů na olympijské hry 1924 v Paříži. O dva roky později byl však už členem týmu, který na mistrovství světa 1926 v Lyonu obhájil titul mistra světa, sám však musel v průběhu závodů pro zranění ruky odstoupit. Na IX. olympijských hrách 1928 v Amsterdamu byl v družstvu Československa, které svedlo se švýcarskými gymnasty urputný, leč marný souboj o vítězství. Ve víceboji jednotlivců byl poněkud znevýhodněn tím, že do olympijských gymnastických soutěží nebyly tentokrát zařazeny lehkootletické disciplíny.

V letech 1928–1929 absolvoval vojenskou službu, na jejím konci se zúčastnil zájezdu sokolů do USA, po němž zůstal jeden rok v Chicagu jako cvičitel. Po návratu do Československa získal aprobaci pro vyučování tělocvik a zeměpisu. Krátce působil na gymnáziích v Brně a v Břeclavi. Rok 1930 přinesl Gajdošovi velký úspěch na mistrovství světa v Lucemburku. Byl členem vítězného družstva a ve víceboji jednotlivců vybojoval druhé místo, třetí byl v cvičení na kruzích a na koni našíř. X. olympijských her 1932 v Los Angeles se favorizovaný tým československých sokolů s ohledem na vysoké náklady nezúčastnil a Gajdošovi tak unikly další potenciální vynikající olympijské úspěchy. Poslední den před odjezdem na mistrovství světa v Budapešti 1934 si při tréninku zranil zápěstí a takto oslaben skončil na šampionátu ve víceboji jednotlivců až na šestém místě, v soutěži družstev však pomohl Československu obsadit druhou příčku za výbornými Švýcary. V napjaté politické situaci se v roce 1938 v rámci všesokolského sletu pořádalo mistrovství světa. Jan Gajdoš tentokrát zvítězil ve víceboji jednotlivců a v prostných – na Stra-

hově Gajdoš plně využil své všestrannosti – pravidla pražského závodu předepisovala běh na 100 m, skok vysoký a vrh koulí. Gajdoš byl rovněž členem vítězného družstva. Strahovským závodem se završila sportovní kariéra muže, který byl ve 20. a 30. letech velkou stálicí naší gymnastiky.

V lednu 1944 byl Gajdoš v Brně zatčen gestapem a zbytek druhé světové války strávil v nacistických věznicích – stejně jako před tím Ladislav Vácha v Kounicových kolejích v Brně, pak také ve Vratislavi a ve Cvikově. Vězení podlomilo Gajdošovi zdraví a nedlouho po osvobození a návratu do milovaného Brna zemřel. Pořádáním memoriálu Jana Gajdoše uctívá již 32 let oddíl Sokol Brno I. jeho památku a zásluhy Gajdoše o československou gymnastiku.

LOS ANGELES 1932

Za oceán sokolové neodcestovali, přesto přinesly zámořské hry dva velké sokolské úspěchy. Prvním byla nebývalá péče, se kterou se američtí sokolové starali o malou československou výpravu. Československo se v Los Angeles poprvé zúčastnilo rovněž uměleckých soutěží. Se slavným pochodem *V nový život*, který zvítě-

zil v soutěži na nový slavnostní pochod pro VII. všesokolský slet v roce 1920 a od té doby se stal sokolskou hymnou, se soutěže zúčastnil i hudební skladatel Josef Suk. Mezinárodní porota dlouho zvažovala, zda jej ocenit zlatou olympijskou medailí. Jelikož ale pochod zcela nevyhovoval pravidlům, která stanovila, že by měl vzniknout v průběhu posledního čtyřletého olympijského cyklu, rozhodla se nakonec udělit Sukovi stříbrnou medaili, přičemž zlatá ani bronzová nebyly uděleny.

Krátce po skončení XXX. letních olympijských her 2012 v Londýně byla tato skladba zařazena i do programu prestižního závěrečného koncertu nejslavnějšího festivalu klasické hudby BBC Proms, který se každoročně koná v londýnské Royal Albert Hall. Pod taktovkou českého dirigenta Jiřího Bělohávka ji přednesly Symfonický orchestr a Symfonický sbor BBC.

BERLÍN 1936

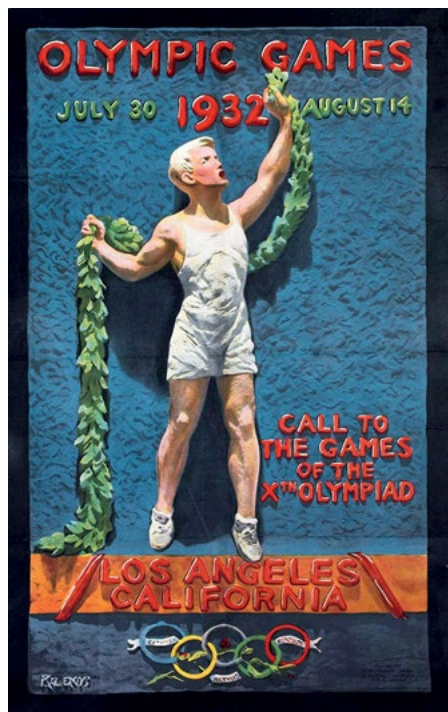
Na berlínské hry, které se konaly pouhé tři roky po nástupu nacistů k moci v Německu, a které vyvolaly mohutnou vlnu protestů proti zneužití olympijských myšlenek, odcestovalo 164 československých sportovců.

Mezi medailisty se poprvé zapsaly i sokolky. Družstvo ve složení: Jaroslava Bajerová, Vlasta Děkanová, Božena Dobešová, Vlasta Foltová, Anna Hřebřinová, Matylda Pálffyová, Zdena Veřmiřovská a Marie Větrovská vybojovalo v gymnastické soutěži družstev stříbrné medaile. Zklamáním bylo čtvrté místo družstva mužů ve složení: Alois Hudec, Jan Gajdoš, Jaroslav Kollinger, Emanuel Löffler, Vratislav Petráček, Bohumil Povejšil, Jan Sládek a Jindřich Tintěra. Bez zlaté medaile ale sokolové neodjeli. Jedním z vrcholů celých her se stalo vystoupení Aloise Hudce na kruzích oceněné zlatou olympijskou medailí.

ALOIS HUDEC

(12. 1. 1908 Račice – 23. 1. 1997 Praha)

Život československého gymnasty Aloise Hudce je především příběhem nezdolné vůle. Narodil se v početné rodině chudého tkalce, v níž všichni synové propadli sokolskému tělocvičku. Hudec byl předposlední z devíti dětí, z nichž dvě v útlém věku zemřely. Všichni chlapci, celkem jich bylo pět, cvičili doma na zahradě na vlastnoručně vyrobené hrazdě a bradlech. Stali se sokolskými závodníky známými v širokém okolí, cvičiteli a činovníky

a nejstarší Antonín se jako československý legionář v Rusku stal dokonce přeborníkem sibiřské armády, a byl tím, kdo v Aloisovi po návratu z legií objevil mimořádný talent. Alois se však musel vypořádat s handicapem – ve svých sedmi letech prodělal záškrt a krátce nato lékaři konstatovali obrnu levé tváře a levé kyčle. Přestože za sebou doslova „tahal“ levou nohu, chtěl se vyrovnat všem klukům ze sousedství. Jeho oblíbenou zábavou bylo chytání pstruhů a raků v potoce. A právě toto neustálé brouzdání v ledové vodě mu pomohlo natolik, že už po půldruhém roce normálně chodil. V roce 1919 začal cvičit v nově založeném Sokole v sousedních Ježkovcích. V patnácti letech odešel do Brna, kde se učil ve Zbrojovce soustružníkem a cvičil v sokolské jednotě Brno Židovice. Už roku 1926 reprezentoval svoji župu na závodech v rámci VIII. všesokolského sletu. Jeho závodnickou kariéru přerušila v letech 1928–1930 vojenská služba, takže se nemohl zúčastnit kvalifikace na mistrovství světa ve sportovní gymnastice 1930 v Lucemburku.

O rok později však Mezinárodní gymnastická federace pořádala v souvislosti s 50. výročím svého založení závody v Paříži. Pro Hudec, tehdy člena Sokola Brno I., to bylo první mezinárodní vystoupení. Podle Františka Erbena „přijel jako novic úplně neznámý a naráz vyrval mistrovství světa všem tělocvičným hvězdám, což působilo v kruzích odborných jako puma“. Hudec totiž rozhodně nepatřil k favoritům a navíc závody Mezinárodní gymnastické federace se až do Basileje 1950 skládaly z nářadových a atletických disciplín. V Paříži se například soutěžilo ve cvičení na bradlech, hrazdě, koni našíř a naděl, v prostných, šplhu, skoku do výšky, vrhu koulí (pravou i levou rukou) a běhu na 100 m. Hudec byl vynikající na nářadí, ale kvůli malé postavě (159 cm) se mu příliš nevedlo v atletických disciplínách. Jako jediný ze závodníků z jedenácti zemí však v každé disciplíně získal

Nástup sokolského gymnastického družstva na olympijském stadionu v Berlíně v roce 1936

alespoň 60 % bodů a splnil tak předepsané podmínky pro celkové vítězství ve víceboji. Protože kvůli hospodářské krizi francouzská národní banka zakázala vývoz zlata ze země, vedení závodů rozhodlo, že až se celá záležitost vyřeší, budou medaile vítězům zaslány dodatečně. K tomu však nakonec nikdy nedošlo. Kromě víceboje byl Hudec nejlepší i na kruzích, bradlech, hrazdě a ve šplhu.

V lednu 1933 odešel z Brna do Prahy, kde začal pracovat v Národní bance československé a cvičit v Sokole Vinohrady. Přípravoval se na gymnastické mistrovství světa 1934 v Budapešti, ale v lednovém kvalifikačním závodě se zranil, natrhl si bederní svalstvo. Přesto na naléhání vedení Československé obce sokolské do Budapešti odcestoval. V soutěži i přes zranění získal titul mistra světa v cvičení na kruzích a pomohl družstvu Československa ke druhému místu.

Každý cvik si nejdříve v hlavě přehrával. Sám o tom říkal: „Zavřel jsem oči a v duchu si představoval cvičební prvek tak, jako kdybych jej viděl v biografu na plátně. Pak jsem jej podle potřeby v myslí buď zrychlil, nebo zpomalil, abych tělem přesně vycítil, co

potřebuje, abych jej co nejlépe zacvičil.“ Hry XI. olympiády v Berlíně se měly stát vrcholem kariéry. Během olympiády pocítoval podobně jako mnozí další sportovci nepřítel obe-

censtva i rozhodčích. Bronzová medaile v cvičení na bradlech mu v souboji s Němcem Alfredem Schwarzmannem unikla pouze o tisícinu bodu.

Jeho velká chvíle přišla ve finále cvičení na kruzích v úterý 11. srpna 1936. Když se pověsil na kruhy a začal svou sestavu, dějištěm olympijských gymnastických soutěží v aréně Dietricha Eckarta se rozlilo ticho jako v kostele. Zaplněné hlediště fascinovaně sledovalo fantastický výkon Hudce, který po zkušenostech z bradel všechny stoje a rozpory držel jednou tak dlouho, než bylo nutné, aby „soudci neměli sebemenší příčinu ke srážce bodů“. Svou sestavu zakončil ohnivým švihem a zůstal nehybně stát. Ohromení zůstali nejen všichni němečtí diváci, ale i soupeři a rozhodčí, kteří mu udělili nejvyšší známku v soutěži – 9,8 bodu. Tento Hudcův závratný výkon je zaznamenán v dokumentárním filmu *Olympia* od režisérky Leni Riefenstahlové. Kromě prvenství na kruzích obsadil čtvrtá místa ve víceboji jednotlivců i družstev a ve cvičení na bradlech.

Vlevo: medailisté z berlínské olympiády, Vlasta Děkanová a Alois Hudec

Na mistrovství světa 1938 v Praze, na němž ovšem tehdy chyběli gymnasté Finska a Německa, byl ještě úspěšnější. Na kruzích obhájil své prvenství z Budapešti 1934 a z berlínské olympiády, k tomu přidal stříbrné medaile v prostných, ve cvičení na bradlech a na hrazdě a také ve víceboji družstev. Ve víceboji jednotlivců byl čtvrtý za vítězným Janem Gajdošem a druhým Janem Sládkem.

Na začátku druhé světové války podstoupil operaci oboustranné kýly, která ho již trápila delší dobu. Po válce přijímal častá pozvání od různých jednot k ukázkovým cvičením. Při jednom z nich si v lednu 1946 zlomil v tělocvičně Sokola Vyšehrad při doskoku z hrazdy patní a holenní kost. Přesto se ke gymnastickým soutěžím znovu vrátil a svou závodnickou kariéru zakončil v červnu 1947 mezistátním střetnutím s americkými

gymnasty. Poté působil jako trenér a cvičitel, věnoval se hlavně mládeži. I přes jeho celoživotní problémy se zdravím a zraněními dožil se Alois Hudec úctyhodných 89 let. Za největší životní úspěch sám nepovažoval medaile, ale záchranu tří mladých lidí před utonutím. V devíti letech zachránil svého nejmladšího, tehdy šestiletého, bratra Václava. Když mu bylo něco přes padesát let, pomohl dvěma dvanáctiletým chlapcům pod Kníničskou přehradou.

VLASTA DĚKANOVÁ

(6. 9. 1909 Praha – 16. 10. 1974 Praha)

První mistryně světa v gymnastickém víceboji, která opanovala ve 30. letech světovou ženskou sportovní gymnastiku, začala cvičit v Sokole Žižkov. V roce 1932 se stala první přebornicí Československé obce sokolské. Sou-

částí tehdejšího přeboru, kdy se teprve ujasňoval program gymnastických závodů, byly i lehkotletické disciplíny – běh na 100 m a hod míčkem s poutkem. V roce 1934 uspořádala Mezinárodní gymnastická federace pro ženy soutěž v Budapešti. Děkanová byla oporou našeho družstva, které porazilo všechny soupeřky a zasloužilo si za první místo sladkou odměnu – a to doslova: každá jeho členka dostala od vedení sokolské výpravy jahody se šlehačkou. Zvítězila rovněž v tehdy ještě neoficiální soutěži jednotlivkyň a v Praze ji čekalo triumfální přivítání – od křižovatky u Bulhara až k tělocvičně mateřské jednoty Sokola Žižkov ji nadšení fanoušci nesli na ramenou. V srpnu 1936 odjízděly do Berlína československé gymnastky v čele s Děkanovou v roli favoritek, byť konkurence osmi ženských družstev byla větší než v Budapešti. Největší představovaly gymnastky Německa. Československé reprezentantky byly možná i o něco lepší a bojovaly ze všech sil, avšak fanatická podpora domácího obecnictva, která podle všeho ovlivnila rozhodčí, zřejmě rozhodla o tom, že gymnastky zůstaly „až“ druhé. I tak si sokolské cvičenky zasloužily uznání své náčelnice Marie Provazníkové: *„Hluboce mne dojalo, jak statečně jste bojovaly až do konce. Vydaly jste to nejlepší, co jste mohly.“* Na MS v Praze 1938 se poprvé oficiálně soutěžilo o titul ve víceboji jednotlivkyň. První

mistryni světa v dějinách ženské gymnastiky se tak stala právě všestranná Vlasta Děkanová. Byla vynikající nejen na nářadí (kruhy, bradla, kladina a kůň), ale i v atletických disciplínách (běh na 60 m a hod diskem). Největším podílem přispěla také k prvenství československého ženského družstva. Po rozpuštění Sokola v roce 1941 se během druhé světové války věnovala atletice ve Viktorii Žižkov a v Národním sportovním klubu. Na XIV. olympijských hrách 1948 v Londýně už nezávodila, ale vedla družstvo československých gymnastek, které v olympijské soutěži dobylo zlatou medaili. Po skončení závodnické kariéry zůstala sportovní gymnastice věrná jako rozhodčí a jako funkcionářka ČSTV.

LONDÝN 1948

Kvůli druhé světové válce trvalo dlouhých dvanáct let, než se mohly uskutečnit další olympijské hry. V československé výpravě tvořené 77 sportovci opět nechyběli sokolové a sokolky. Gymnastické družstvo mužů ve složení: Pavel Benetka, Gustav Hrubý, Vladimír Karas, Miroslav Málek, Vratislav Petráček, Zdeněk Růžička, Leo Sotorník a František Wirth obsadilo v Londýně šesté místo. Ženy dosáhly na hrách v Anglii na úplný vrchol a o olympijské prvenství se zasloužily: Zdeňka Honsová, Miroslava Misáková, Věra Růžičková, Božena Srncová, Milena Müllerová, Zdena

Veřmiřovská, Olga Šilhánová, Marie Kovářová a Eliška Misáková. Tento vynikající úspěch našich sokolek byl bohužel zkalen tragickým úmrtím Elišky Misákové. Ze sokolských gymnastů vybojovali bronzové medaile Zdeněk Růžička za cvičení na kruzích a za prostná a Leo Sotorník za přeskok.

ELIŠKA MISÁKOVÁ

(12. 10. 1926 Kojetice – 14. 8. 1948 Londýn, Velká Británie)

Cvičit začala ve Vyškově vedle své sestry Miloslavy řečené Slávky už během druhé světové války.

Československé gymnastky vybrané pro letní olympijské hry 1948 v Londýně

Brzy po jejím konci se svými výkony v gymnastice prosazovala i v celostátním měřítku. Společně se sestrou pak přešla do Sokola Vinohrady a společně se obě kvalifikovaly i do družstva Československé obce sokolské, které se připravovalo na olympijské hry v Londýně. Eliška v něm patřila k největším nadějím.

Po příletu do Londýna ale začala pociťovat bolesti hlavy a nevolnost, záhy se přidaly bolesti zad a horečka. V družstvu, které nastupovalo do olympijské soutěže, musela být nahrazena Věrou Růžičkovou. Protože se její zdravotní stav stále nelepšil, byla převezena do nemocnice, kde lékaři diagnostikovali dětskou obrnu, na kterou tehdy nebyl lék. K poslední disciplíně olympijské soutěže, společné skladbě s kužely, nastupovaly československé gymnastky ve chvíli, kdy Eliška umírala. Bezchybným výkonem a i bojem za svou kamarádku se jim nakonec podařilo po bezchybném výkonu předstihnout své největší soupeřky z Maďarska a získat zlatou olympijskou medaili. V noci po závodě Eliška Misáková zemřela. Jak se zpětně zjistilo, pravděpodobně se nakazila při koupání v Labi v Nymburku, kde

celý tým absolvoval předolympijské soustředění. Mezinárodní olympijský výbor udělil Elišce Misákové výjimečně zlatou medaili *in memoriam*.

VĚRA RŮŽIČKOVÁ

(10. 8. 1928 Brno – 24. 11. 2018 Brno)

Podobně jako mnoho jiných sokolských gymnastek ji otec přivedl do tělocvičny už v předškolním věku. Vedle gymnastiky se v Sokole Brno I. a Klubu vodních sportů Brno věnovala také dalším sportům – atletice, skokům do vody a košíkové. Když však byla v roce 1946 vybrána do předolympijské přípravy sokolského družstva, definitivně zvítězila gymnastika. V mateřském oddíle, ve kterém vyrostla řada olympijských vítězů a mistrů světa, ji trénoval manžel Jiří Růžička, bratr úspěšného olympionika Zdeňka. Na XIV. olympijské hry 1948 v Londýně cestovala Růžičková jako náhradnice, ale po náhlém onemocnění Elišky Misákové nastoupila do olympijské soutěže a patřila k velkým překvapením. I když byla nejmladší, podala vyrovnaný výkon s nejlepšími výsledky ve volné kladině a v povinném přeskoku a výrazně přispěla ke konečnému vítězství družstva. V neoficiálním pořadí jednotlivkyň se umístila jako třetí nejlepší z československých gymnastek na celkové šesté příčce. Na stejném místě skončila – opět neoficiálně – také v přeskoku. Sportovní gymnas-

tice zůstala věrná i po skončení aktivní činnosti. Jako trenérka z povolání vedla v Brně juniorky a působila rovněž jako mezinárodní rozhodčí. Po roce 1990 pracovala na různých postech pro Českou obec sokolskou. Významná byla také její činnost v Českém klubu olympioniků. V roce 2016 byla Českým olympijským výborem nominována na státní vyznamenání Za zásluhy o sport, které jí bylo na Pražském hradě v Den vzniku samostatného československého státu 28. října uděleno.

ZDENĚK RŮŽIČKA

**(15. 4. 1925 Ivančice –
18. 4. 2021 Brno)**

V ivančickém Sokole začal cvičit už ve čtyřech letech. Podle svého velkého vzoru Jana Gajdoše se koncem 30. let věnoval hlavně cvičení na náradí, za Gajdošem také odešel do Sokola Brno I. Během druhé světové války se pak připravoval, kde se dalo – většinu času v cihelně svých rodičů. Do reprezentačního družstva Československa se poprvé dostal v roce 1947. O rok později už zvítězil v sokolských přeborech a byl zařazen do týmu pro XIV. olympijské hry v Londýně. V gymnastické aréně Empress Hall skvěle zúročil svou všestrannost i silové předpoklady – na kruzích a v prostných získal dvě bronzové medaile. Po olympiádě absolvoval nadějný gymnasta vojenskou službu v Armádním tělocvičném klubu Praha a poté se vrátil do Sokola Brno I. a zároveň pracoval jako mistr v cihelně. Růžička nechyběl ani na dalších dvou olympijských hrách – 1952 v Helsinkách a 1956 v Melbourne, ale londýnské úspěchy se mu už zopakovat nepodařilo. Vedle těchto mezinárodních úspěchů se stal Růžička mnohonásobným přeborníkem Československé obce sokolské a rovněž mistrem Československa v cvičeních na bradlech, koni našíř, na kruzích a na hrazdě. Po skončení závodnické kariéry zůstala jeho osudem brněnská gymnastika. Působil jako vedoucí trenér gymnastů ve středisku vrcholové-

ho sportu Zbrojovka Brno a po roce 1990 byl starostou obnoveného Sokola Brno I.

LEO SOTORNÍK

**(11. 4. 1926 Ostrava-Vítkovice –
14. 3. 1998 Praha)**

S gymnastikou začínal za druhé světové války ve Vítkovicích jako dorostenec Dělnické tělocvičné jednoty a po osvobození působil v tamním Sokole. Od počátku podával vyrovnané výkony na všech náradích, jeho největší zbraní byl ale vždycky přeskok – a to díky výbornému odrazu. Československo reprezento-

val na Hrách XIV. olympiády v Londýně 1948. V Empress Hall předvedl výkon v přeskoku, který mu zajistil zisk bronzové olympijské medaile. S družstvem mužů obsadil místo šesté. Po olympijských hrách absolvoval spolu se Zdeňkem Růžičkou vojenskou službu v Armádním tělocvičném klubu Praha, ale v roce 1950 se vrátil ke svému povolání konstruktéra ve Vítkovicích. V roce 1952 se Sotorník zúčastnil XV. olympijských her v Helsinkách, ale na nejvyšší příčky výkony nestačily. Aby se mohl více věnovat gymnastické přípravě, přešel v roce 1953 zpátky do Prahy. O rok později dosáhl svého největšího sportovního úspěchu – na mistrovství světa 1954 v Římě se stal mistrem světa v přeskoku. Byl jediným, kdo narušil nadvládu gymnastů SSSR, kteří zvítězili ve všech ostatních disciplínách. Svoji sportovní kariéru zakončil v roce 1958. Gymnastice však zůstal věrný. Na olympijských hrách 1960 v Římě a 1964 v Tokiu působil v roli rozhodčího. Byl rovněž trenérem Dukly Praha a na olympijských hrách 1968 v Mexiku vedl reprezentační družstvo gymnastů, kterému na čtvrtém místě těsně unikla bronzová medaile. Na počátku 70. let byl nucen odejít z trenérských funkcí i z armády. Poté pracoval na ekonomickém oddělení ČSTV.

V létě proběhly v Paříži opět po sto letech Hry XXXIII. olympiády. Další olympijskou medaili do pomyslné historické sbírky Sokola bohužel nepřinesly. Posledním sokolským olympijským medailistou z her v Tokiu v roce 2020 (2021) zůstává Alexander Choupenitch v šermu fleretem.

